

LOPKOPIĀ

Lopkopības produkcijas kvalitātes nodrošināšana

Daina Kairiša, Daina Jonkus

LLU Lauksaimniecības fakultātes Agrobiotehnoloģijas institūts

e-pasts: daina.kairisa@llu.lv, tālr. 63005696

Kvalitatīva pārtika ir viens no aktuālākiem ar cilvēku veselību saistītiem jautājumiem. Pārtikas ražošanas ķēdes pirmais posms ir izejviela, kas var būt iegūta arī no dzīvniekiem.

Ar jēdzienu kvalitāte saprotam pārtikas īpašību kopumu, kas nodrošina tās spēju apmierināt patērētāju vajadzības un izpaužas produkta ķīmiskajā sastāvā, fizikālajās īpašībās, izskatā, krāsā, smaržā, uzturvērtībā un nekaitīgumā cilvēka veselībai.

Uz 01.01.2012. v/a „Lauksaimniecības datu centrs” bija reģistrēti 47 355 dzīvnieku ganāmpulki un 133 800 novietnes, kurās no dažādu sugu un šķirņu lauksaimniecības dzīvniekiem tiek iegūta lopkopības produkcija gan vietējam, gan ārējam tirgum.

Lopkopības produktu kā izejvielas kvalitātes nodrošināšanā ir iesaistīti ganāmpulku īpašnieki un dzīvnieku audzētāju organizācijas. Galvenais īpašnieku un selekcionāru mērķis ir izveidot augstražīgus ganāmpulkus, kas nav iespējams neveicot mērķtiecīgu ciltsdarbu. Latvijā uz 2012. gada janvāri bija apstiprinātas 18 dzīvnieku audzētāju organizācijas un 18 ciltsdarba programmas.

Ciltsdarbs ir ilgstošs, darbietilpīgs process, kura pamatā ir izlase un atlase. Saimniecības, kurās veic dzīvnieku pārraudzību, ir iespējams veikt objektīvu dzīvnieku novērtēšanu, labāko dzīvnieku izlasi un sadarbībā ar selekcijas darba organizāciju, veicot atlasī, izvēlēties labāko vaislinieku konkrētās pazīmes uzlabošanai vai nostiprināšanai.

Eiropas tirgus pieejamība un valsts atbalsts ir stimulējis Latvijas lauksaimnieku vēlmi iepirkt dažādu šķirņu dzīvniekus, piemēram, pēdējo gadu laikā ir ievestas Simentāles un Beļģijas zilās šķirnes govīs, Dorperas un Tekselas šķirnes aitas, Anglo Nūbijas un Būru šķirnes kazas. Izmantojot ģenētiski augstvērtīgus dzīvniekus un nodrošinot tiem atbilstošus ēdināšanas un turēšanas apstākļus, ir iespējams īsā laikā iegūt daudz kvalitatīvas produkcijas. Tomēr paliek neatbildēti daudzi jautājumi: Kāda ir Latvijas lauksaimnieku pirktspēja? Vai varam paļauties tikai uz citu valstu ciltsdarba rezultātiem? Kāpēc mēs stimulējam citu valstu lauksaimniecības attīstību? Kādām vajadzībām Latvijā ir izveidotas ciltsdarba organizācijas?

Ciltsdarba organizāciju uzdevums ir veicināt jaunāko zinātnisko atziņu ieviešanu dzīvnieku ģenētiskās kvalitātes novērtēšanā un uzlabošanā, tādā veidā nodrošinot augstvērtīgu, varbūt pat ārējā tirgū konkurētspējīgu īpatņu ieguvu.

Iegūto selekcijas darba rezultātu izpaušme nav iedomājama bez atbilstošas dzīvnieku ēdināšanas, ko nodrošina augkopības nozare. P

varam saražot tepat Latvijā - zāles lopbarība. Lopbarības ķīmiskā sastāva analīžu rezultāti ne vienmēr ir apmierinoši, jo tajā bieži ir augsts kokšķiedras un zems proteīna saturs, līdz ar to dzīvnieku ražības kāpināšanai ir jāiegādājas dārgas proteīna piedevas. Negatīvi vērtējama situācija, ka pēdējo 20 gadu laikā nav veikti apjomīgi lopbarības ķīmiskā sastāva pētījumi, uz kuru bāzes būtu sagatavotas lopbarības sastāva tabulas, kas kaut nedaudz atvieglotu nepieciešamo piedevu iegādes plānošanu.

Efektīvai jauno, progresīvo tehnoloģiju ieviešanai ir nepieciešami vidēji līdz lieli ražošanas apjomi. Tas ne vienmēr ir saistīts ar ganāmpulku lielumu, drīzāk - ar ražību. Mazās saimniecībās modernas tehnoloģijas nevar ieviest tieši ekonomisko apsvērumu dēļ. Ja saimniecība nav specializējusies kāda konkrēta produkcijas veida ražošanai, tai nav iespējams novirzīt līdzekļus vienotas tehnoloģijas ķēdes izveidei.

Latvijā arvien populārāka kļūst bioloģiskā lauksaimniecība, kuras galvenais mērķis ir kvalitatīvas produkcijas ražošana ar dabai draudzīgām metodēm. Tā prasa lielu darbaspēka resursu patēriņu, līdz ar to produkcijas pašizmaksa ir augsta. Bioloģiskās lauksaimniecības pastāvēšana ir tieši saistīta ar atbalsta maksājumiem.

Kvalitatīvu lopkopības produktu iegūvi var nodrošināt, visos minētajos procesos iesaistot izglītotus saimniekus, lopkopības speciālistus un zinātniekus. Jauniešu īpatsvars laukos samazinās, tas nozīmē, ka tuvākā nākotnē izglītotu cilvēku ieplūšana laukos būs ierobežota. Lektoru un konsultantu pieaicināšanu no ārvalstīm nevar uzskatīt par ilgtermiņa risinājumu lopkopības nozares attīstībai, tāpēc ir svarīgi aktualizēt lauksaimniecības izglītības lomu lopkopībā strādājošo speciālistu apmācībā.

Govju mastītu patogēnu spektra maiņa Latvijas piensaimniecībās

Changes of mastitis pathogen spectrum in the dairy farming of Latvia

Ināra Helēna Konošonoka, Aleksandrs Jemeljanovs, Inese Zītare,

Daina Ikauniece, Gundega Gulbe

Biotehnoloģijas un veterinārmedicīnas zinātniskais institūts „Sigra”

e-pasts: sigra@lis.lv; tālr.: 67976307

Abstract. *Clinical and subclinical mastitis continues to be a problem in dairy-farming worldwide and in Latvia, too. Mastitis causes economical losses and is the risk factor for consumers' health due to the pathogenic bacteria getting in the raw milk. Our research revealed that replacement of predominating agents of mastitis from the genus *Streptococcus* to the genus *Staphylococcus* has been occurred in Latvia. The role of coagulase negative staphylococci (CoNS) as the subclinical mastitis agents has increased during the last four decades. Incidence of CoNS increased from 16.6% in 1980ies to 62.7% in the last years. Incidence of such mastitis pathogens as *Listeria spp.*, *int.al*, *Listeria monocytogenes* and *Listeria ivanovii*, as well as *Bacillus cereus* and *Aeromonas hydrophila* has increased during the last decade.*

Keywords: *cow, mastitis, pathogens.*